

УДК 615.275.4:322

ПОРІВНЯЛЬНИЙ ФІТОХІМІЧНИЙ АНАЛІЗ ВМІСТУ АСКОРБІНОВОЇ КИСЛОТИ В ЛІКАРСЬКІЙ РОСЛИННІЙ СИРОВИНІ

Студ. М. П. Костенко

Науковий керівник доц. О.О.Нікітіна

Київський національний університет технологій і дизайну

Мета і завдання. Метою нашого дослідження було порівняння вмісту аскорбінової і органічних кислот в різних видах лікарської рослинної сировини, що може бути використана у якості основи для полівітамінних зборів.

Завдання – провести визначення вмісту аскорбінової кислоти і органічних кислот для пошуку перспективної основи для збору з полівітамінною дією.

Об'єкт та предмет дослідження. Досліджували наступні види лікарської рослинної сировини (ЛРС):

- шипшини плоди (*Rosae fructus*), горобини плоди (*Sorbi aucupariae fructus*) і калини плоди (*Viburni fructus*) були взяті з колекції кафедри.

- гали дуба звичайного (*Quercus roburis Gallae*), патологічні нарости, що утворені в наслідок життєдіяльності комахи горіхотворки яблукоподібної (*Cynips quercustolii*). ЛРС зібрана в Київській області з чотирьох лісних масивів, розташованих в Клавдієвському лісництві біля села Діброва. Гали висушували протягом 2х тижнів при кімнатній температурі й досушували у сушильній шафі при температурі 50⁰С.

Методи та засоби дослідження. Визначення вмісту органічних кислот проводили за методикою, наведеною в ДФУ 2 вид. Кількість аскорбінової кислоти в ЛРС визначали за допомогою титрування 2,6-дихлорфеноліндофенолятом натрію (2,6-дхфифNa). Екстрагування сировини проводили 300 мл води при поступовому додаванні до розтертої зі склом наважки сировини масою 20 г. Суміш настоювали протягом 10 хв і фільтрували. В конічну колбу на 100 мл додавали 1 мл фільтрату, 1 мл 2% розчину хлористоводневої кислоти, 13 мл води і титрували до появи рожевого забарвлення, що не зникає протягом 30-60 с.

Наукова новизна та практичне значення результатів. Препарати, що містять вітаміни завжди користуються попитом серед населення. Велика кількість вітамінів міститься в рослинній сировини, переважно накопичуючись у плодах. Особливу увагу привертають полівітамінні збори, тому що містять комплекс біологічно активних речовин. До того вітаміни в ЛРС присутні в формі, яка засвоюється легше ніж в синтетичних препаратах. При використанні рослинних препаратів вітамінів відоме явище синергізму, коли підсилюється дія аскорбінової кислоти і вітаміну Р при сумісній присутності. Використання галенових препаратів, дає додаткове джерело вітамінів оскільки їх водорозчинна частина переходить в настої і відвари. Другою групою гідрофільних сполук рослинного походження є органічні кислоти. Вони приймають участь в обмінних процесах організму і мають широкий спектр фармакологічної дії. Проте водні витяги з ЛРС, що мають кислу реакцію, заборонені пацієнтам з гастритом та виразкою ШКТ, що слід враховувати при призначенні лікарських засобів. Тому нами проведено кількісний аналіз аскорбінової і органічних кислот в різних видах плодів та галах дикорослих видів дуба звичайного. Отримані результати можуть бути взяті за основу для складання полівітамінних зборів та стандартизації ЛРС.

Результати дослідження. Було встановлено, що найбільший вміст органічних кислот виявлено у *Quercus roburis gallae*, що були зібрані в Клавдієвському лісництві біля села Діброва з масив 4. Їх кількість достовірно відрізнялася від інших видів сировини, абсолютне значення вмісту аскорбінової кислоти також було вище, проте достовірних відзнак у вмісті аскорбінової кислоти в галах різних масивів не виявлено (Таблиця 1). Кількість аскорбінової кислоти в досліджених галах близька до їх кількості у *Rosae fructus*, і вища за *Sorbi aucupariae fructus* и

**Сучасні матеріали і технології виробництва виробів
широкого вжитку та спеціального призначення**

Промислова фармація

Viburni fructus. Слід вказати, що в плодах горобини, що взяті до аналізу, містилося менше органічних кислот і аскорбінової кислоти, ніж вказано в літературі (Таблиця 1 і 2).

Підвищений вміст органічних кислот в галах може бути реакцією рослинних тканин на стрес. Ці механізми дозволяють нейтралізувати дію продуктів метаболізму комах на рослину. Унікальне співвідношення кількості біологічно активних речовин фенольної природи і аскорбінової кислоти робить перспективним використання дикорослих *Quercus roburis gallae* у якості основи для фітопрепаратів з полівітамінною дією.

Таблиця 1. Кількість аскорбінової кислоти

Quercus roburis gallae, Rosae fructus, Sorbi aucupariae fructus та *Viburni fructus*.

Сировина	Вміст аскорбінової кислоти в перерахунку на абсолютно суху сировину у %	Вміст аскорбінової кислоти в перерахунку на абсолютно суху сировину у % (за літ. джерелами)
<i>Quercus roburis gallae</i> (Масив 4)	0,2600 ± 0,0531	-
<i>Quercus roburis gallae</i> (Масив 1)	0,1766± 0,0347	
<i>Quercus roburis gallae</i> (Масив 2)	0,1403± 0,0229	
<i>Quercus roburis gallae</i> (Масив 3)	0,1683± 0,0418	
<i>Rosae fructus</i>	0,2100± 0,0285	0,20±0,01% ¹⁾ ; 0,32 ²⁾
<i>Sorbi aucupariae fructus</i>	0,0508± 0,0154	0,23±0,01% ¹⁾ ; 0,12 ²⁾
<i>Viburni fructus</i>	0,0476± 0,0253	0,06 ²⁾

Таблиця 2. Кількість органічних кислот

Quercus roburis gallae, Rosae fructus, Sorbi aucupariae fructus и *Viburni fructus*.

Сировина	Вміст органічних кислот у %, у перерахунку на яблучну кислоту у абсолютно сухій сировині	Вміст органічних кислот у %, у перерахунку на яблучну кислоту у абсолютно сухій сировині (за літ. джерелами)
<i>Quercus roburis gallae</i> (Масив 4)	3,5530± 0,2518	-
<i>Quercus roburis gallae</i> (Масив 1)	2,1498± 0,2126	
<i>Quercus roburis gallae</i> (Масив 2)	1,9998 ± 0,3531	
<i>Quercus roburis gallae</i> (Масив 3)	2,5263± 0,2874	
<i>Rosae fructus</i>	2,6300± 0,3443	2,87 ¹⁾
<i>Sorbi aucupariae fructus</i>	2,1189± 0,5162	3,78 ¹⁾
<i>Viburni fructus</i>	2,7193± 0,2433	1,22-3,68 ²⁾

Висновки. Кількість аскорбінової кислоти в *Quercus roburis gallae* найвища і близька до її вмісту у плодах шипшини, що складає 0,2 %. Дослідження свідчить про перспективи використання дикорослих гал, як основи препаратів з полівітамінною дією.

Ключові слова. Аскорбінова кислота, органічні кислоти, полівітамінна дія, гали дуба звичайного, плоди шипшини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жилкина В.Ю. Изучение качественного и количественного содержания органических кислот в сборе / В.Ю. Жилкина, А.И. Марахова, Я.М. Станишевский. // Разработка и регистрация лекарственных средств. - 2016. - №1 (14) – С.156-159.
2. Перова И.Б. Биологически активные вещества плодов калины обыкновенной / И.Б. Перова, А.А. Жогова, А.В. Черкашин и др. //Химико фармацевтический журнал. – 2014. - Т.48, №5, - С. 32-39.